

HAZAI *Karszt- és barlangkutatói* ESEMÉNYEK

Dr. Bogsch László MTESZ-díjat kapott

Dr. Bogsch László, a szervezett magyar barlangkutatók kiemelkedő egyénisége. A két világháború között hosszú időn át az akkori Magyar Barlangkutató Társulat titkáráként fejtette ki eredményes tevékenységét. A felszabadulás után a karszt- és barlangkutatók újbóli összefogásán, új szervezet létrehozásán fáradozott. Az 1958-ban megalakult Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak 1962-től 1965-ig elnöke volt, de a MTESZ keretén belül működő Barlangbizottságban is hosszú éveken át, egészen 1970-ig töltötte be ugyanezt a tiszteletet. Nagy része volt abban, hogy 1970-ben a két szervezet egyesülve a MTESZ tagegyesületeinek sorába felvételt nyert.

Nemcsak az amatőr barlangkutatók érdekében állt ki, hanem írásban és szóban gyakran szorgalmazta — eredményesen — a magyar barlangkutatók állami bázisának megteremtését is.

Társulatunk dr. Bogsch Lászlót munkája elismeréseként 1972-ben tiszteleti taggá, 1974-ben pedig tiszteleti elnökévé választotta, s ezt a tisztséget ma is nagy odaadással, szeretettel, aktívan tölti be.

Sz. K.

ÚJABB FELTÁRÁSOK A BAKONYBAN

A Bakony kutatásában sok éves múltra visszatekintő Alba Regia Barlangkutató Csoport mind a Tési-fennsíkon, mind pedig a Keszthelyi-hegységben számos barlangfeltárást végzett, amelyek közül a jelentősebbek a közelmúltban a következők voltak:

A Tési-fennsík I-29. sz. időszakos víznyelőjében már több alkalommal történt bontási munka. Az 1981 őszen kihajtott kutatóakna 5 m mélységben érte el a szabad üregeket, ahol a befoglaló felső triász dolomitos mészkő 20°-os csapásirányú hasadéka illeszkedő aknarendszerbe jutottunk.

A nagyrészt szabad mászással járható, tektonikus és korróziósan formált álfenekkel tagolt hasadékokban 121,4 m mélységig sikerült lehatolni, ahol agyagkitöltés zárja el az utat.

A párhuzamos, ill. keresztvasadékokra illeszkedő barlangban jól megfigyelhetők a lemeztes településű rétegsor szelektív korróziós formái. Az aknák átlagos átmérője 1—1,5 m körül alakul, míg hosszabbik szelvénytengelyük eléri a 8—12 métert is.

A Bakony jelenleg második legmélyebb barlangja a csoport fennállásának 20. évfordulója alkalmából a *Jubileumi-zsomboly* nevet kapta.

Az 1975-ben 200 m mélységig feltárt *Alba Regia-barlangban* 1981 első napjaiban történt sikeres továbbjutás.

A Bertalan-ág fő folyosójából 130 m mélységben egy szűk kürtő kivésése után rövid összekötő járaton át új folyosó vált ismertté, amely a Hirtelen-ág nevet kapta. A Bertalan-ágtól Ny-ra húzódó párhuzamos barlangág egy ÉNy—DK-i törésre illeszkedik.

A tektonika és erózió útján kialakult kanyonyszerű folyosó 10°-os lejtéssel halad 140 m mélységig. Hossza meghaladja a 200 métert, déli részén találjuk a barlang legnagyobb termét. Az új feltárások ered-

ményeként az Alba-Regia-barlang felmért hossza: 2062 m.

A Kistérs-pusztai *Csengő-zsomboly* aknarendszerének alján 1981 őszen az omladékálfenek átbotása járt eredménnyel. Az új részt egy 55°-os dőlésű vetőtükörre támaszkodó 3 m átmérőjű korróziós csatornákkal tagolt ferde akna képezi, amelyen át 86 méter mélységig sikerült lehatolni.

Az alsó jura mészkőben képződött időszakos víznyelőbarlang további kutatása is ígéretesnek látszik.

A *Cserszegtomaji-kútbarlang* kutatásában fordulóponthoz jutott az üreghálózat teljes feltérképezése, átvizsgálása, ami számos kiterjedt új szakasz felfedezését eredményezte.

Az Északi-labirintusból egy törmelékeny szűkületen áthatolva 1981 februárjában 184 m hosszú járatrendszerbe jutottunk (Kék-Vörös-ág), amelynek repedezett iszappal kitöltött termeinek falán mangános, limonitos bevonatok, kék és vörös ásványi kiválások tanulmányozhatók.

Novemberben a Vörös-ágban egy eddig felderítetlen átjárón keresztül értük el a Keleti-labirintus 301 m felmért hosszúságú járatrendszerét, ahol a barlang ezidáig ismert legnagyobb termeit gazdag gipszkivirágzások ékesítik. E mélyebben elhelyezkedő szakaszra is jellemzőek az élénk elszíneződések és szeptáriás iszaptölcsérek.

A fentiekhez hasonló jellegű a Kék-Vörös-ágtól É-ra feltárt 140 m-t meghaladó Karácsony-ág és a Dornyay Béla-terem is.

A számos új szakasszal együtt a barlang összhosszúsága jelenleg eléri az 1840 métert.

Elvégzett megfigyeléseinkről és a barlang morfológiai viszonyairól következő számunkban részletesen beszámolunk.

Kárpát József